

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Correspondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl. — cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	
„ „ „ „ 1/2 anu . . . 2 „ 50 „		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu . 7 „ — „		
„ „ „ „ 1/2 „ . 3 „ 50 „		

Sclavagiulu modernu.

„Fiulu invetiata intieleptu va fi, si pre celu ne'vzetiata sluga va avé.“ (Pld. lui Solom. 9. 11.)

Motivulu celu mai puternicu, pre care s'au basatu totdeuna impilatorii popóreloru, aceia, cari prin introducerea si sustienerea loru in lantiurile sclaviei au desbracatu pre omu de natur'a si demnitatea lui omenésca, de chipulu si asemenarea lui Ddieu, a fost: cà o parte insemnata din omeni nu sunt capaci a se conduce pe sine. Aristotele vorbindu despre diferenti'a intre liberi si sclavi respinge parerea, cà sclavi'a ar fi introdusa numai cu puterea prin legi octroate de cei ce voiescu a domni si a se desmierdá cu munc'a altor'a, si afla acésta diferentia de unu ce naturalu. Elu dice, cà precum omulu consta din corpu si din sufletu, tocma asia se imparte si societatea omenésca in o clasa de ómeni, cari representéza sufletulu omenimei, si in alt'a in carea se exprima corpu omenimei. Cesti din urma sunt robusti si buni de a lucrá cu corpu, si desi se deosebescu de animale prin aceea, cà sunt dotati cu ratiune, totusi nu sunt capaci a se conduce pre sine si a duce o viétia independenta, pentru cà sunt cu totulu predominanti de aplecárilu sensualu, si astefeliu nu se potu ridicá la o viétia libera si independenta.

Acésta teoria falsa si nici decátu basata pre natur'a omenésca, durere, a aflatu unu echo puternicu in viéti'a stateloru. Statele o au practisatu pana mai ieri alaltaieri in tóte partile. Poporulu romanu si biseric'a lui inca trebuira se inghita pacharulu celu amaru alu ei, si se indure sub greutatea jugului ei cele mai mari suferintie. Aerulu libertátii produsu si propagatu de lumin'a crestinismului, carele nu suferé sclavia, petrunse inse dupa unu timpu indelungatu si preste orizontulu tieriloru locuite de romani, si romanulu inca si-redobandí dupa unu siru lungu de secli libertatea meritata. Ca ori si ce institutiune nenaturala diferenti'a de sclavu si liberu, sustienuta prin legi si mesuri octroate si fortia maiora trebuí se dispara facia de torentulu de redesteptare alu popóreloru. Ea

disparú si la noi. Da, am scapatu si noi de lantiurile iobagiei basate si sustienute prin lege.

Iobagi'a si sclavagiulu inse nu se sustienu numai prin legi octroate si fortia maiora, mai este unu altu momentu fórte insemnatu, care face din omulu liberu, sclavu, servu, ce lucra lucrulu celu mai greu pe langa o remuneratiune fórte nensemната, ér adeveratulu folosu lu ié acel'a, carele se scie inaltia la domnia prin inteligenti'a sa, si carele scie esplotá in favorulu seu nescienti'a altor'a.

„Seracii ducu povar'a, ér rodulu lu-ié bogatulu in lumea ast'a rea.“ Da, seracii ducu povar'a si voru trebuí se o duca pana atunci, pana candu nu voru cautá a se emancipá de reulu, din care provine seraci'a, de nescientia si lips'a de cultura. Cultur'a face pre omu liberu, cultur'a luface se scie a se folosí de binefacerile libertátii. Cultur'a produce avere spirituala si materiala. Omulu cultu, omulu luminatu cugeta di si nópte, cum se faca mai bine intrebuintiare de talentele sale desvoltate, ca se póta esplotá si folosí totu ce esista in lume, si prin acést'a a-si pune basa unei fericiri constante, temporale si eterne. Omulu fara lumina traiesce orbecandu, se tarasesc de pre o di pre alt'a, si séu si-ingrópa talentele, cu cari l'a datatu creatorulu, séu in intunereculu si nesciinti'a, de carea este cuprinsu, le pune la dispositiunea altor'a, ca altii se le esplotaze in favorulu loru si spre daun'a lui. Acésta sclavia este cea mai periculósa. Ea nu se sterge prin nici o lege din lume. Ea se sterge numai prin luminare si cultura.

Aci se potu aplicá fórte bine cuvintele mantuitoriului: „Ce folosu are omulu, de ar dobandí lumea tóta, ér sufletulu seu si-lu va perde.“ (Ioan 3.3) Omulu necultu poti se-i puni la despositiune totu ce esista in lume, nu-i ajuti nimicu, ba din contra mai multu i-stricti, i-dai in mana o arma, cu care se sinucide singuru pre sine. Candu mantuitoriulu lumii, dupa ce a eliberatu prin mórtea sa némulu omenescu din lantiurile sclaviei, s'a naltiatu la ceriuri, nu a lasatu omului, pre carele atátu l'a iubitu, incátu si

pre sine s'a datu jertfa pentru binele si fericirea lui — nu i a lasatu, dicu, nici auru, nici argintu, nici alte bunatati ale lumii, pentru-cà aceste sunt reversate in abundantia pe suprafaci'a si in internulu pamentului, ér omulu nu are alt'a de facutu, decâtu se le adune, si se-le intrebuintieze. Ne a lasatu inse bogate daruri in invetiaturile si sacramentele instituite de densulu. Inarmati cu aceste arme a tramisu elu pre apostolii sei in lume, ca se lumineze pre popóre, si se le elibereze de lantiurile sclaviei, de orbia si intunerecu.

Da, cu aceste arme au cuceritu ei lumea. Ele au pregatitu si produsu libertatea popóreloru. Numai ele potu se o si sustiena. Precum odinióra apostolii au alergatu di si nópte, si s'au sacrificatu pentru luminarea si eliberarea popóreloru: toema asia trebue se alerge si se se sacrifice si astadi preotii si invetiatorii poporului, ca se ridice némulu loru din intunereculu produsu de lantiurile iobogiei. Da astadi póte cà mai multu ca ori candu, pentrucà astadi ni se pregatesce o sclavia noua, o sclavia din cele mai periculóse si mai demoralisatórie. Erá apesatu tieranulu sub jugulu iobogiei, dar mai greu este jugulu, ce trebuie se-lu pórté astadi cadiutu in o noua iobogia in man'a cea neumana a strainului usurariu. Au dóra nu este sclavu acel'a, carele pentru unu imprumutu nensemnatu trebue se lucre ani intregi spre a platí interese diavolesci? Au dóra nu este sclavu acel'a, carele cumpera astadi cucurudiulu cu unu pretiu intreit, numai pentru cà nu-lu póte platí la momentu, ci ié oblegamentulu a-lu platí dupa un'a séu doue luni!

(Va urmá.)

Pluralitatea lumilor locuite.

Câti ómeni mai sunt si atadi cari sustienu, cà lumea consta din pamentulu, pre care locuimu noi, si tóte cele alalte corpuri din natura sunt facute numai pentru servitiile pamentului.

In parerea acést'a scalciata s'au petrecutu multime nenumarata de ómeni, fora ca se cuteze cineva se franga sigilurile, cu care apareau tintuite boltele ceresci si se deschida astu-feliu campu liberu spiritului omenescu.

Meritulu de a fi condusu omenimea pana in abisulu infinitului i-competé cu totu dreptulu marelui Galilái, carele audiendu de intemplanrea cea norocosa a olandesului Zaharia Iansen ¹⁾ numai de cátu a construitu unu telescopu.

Astronomi'a cea scosa din sistemulu celu de volbure alu lui Descartes si-estinde aripile totu mai tare si prin Newton pornesce spre perfectiune. Telescopiulu se perfectiunéza din ce in ce, scrutéze tote ascunsele ceriului, ma! betranulu Herschel estinde

¹⁾ Pruncii opticului Iansen se jocara intro di cu stiel'a ce o preparase tatálu loru pentru nisce ochilari. Uitandu-se din intemplanre spre cocosiulu, ce erá facutu pre turnulu bisericeii, strigara catra tatálu loru: „tata! tata! cocosiulu sbora de pe verfulu turnului!“ Betranulu folosí observatiunile prunciloru si ajunse la ideea despre telescopu la anulu 1610.

confiniile imperiului solaru inca odata atáta, descoperindu la anulu 1781 in 13 Martie pre alu sieptelea planetu „Uranu.“

Inventiunea fericita a lui Galilái adunà una multime de materialu, a càrui cercetare mai de aproape forméza partea cea mai insemnata a scientieloru naturali.

Langa descoperirile telescopice mai vine apoi si analis'a spectrala, si astronomi'a inaintéza cu pasi siguri ca insasi siguritatea.

Dupa ce s'au descoperitu departàrile, timpurile de rotatiune si revolutiune, dessimile, massele, volumile . . . corpuriloru din sistem'a nostra solara, pasiulu celu de mai aproape a fostu se se întrebe omulu: ore esista fientie vietuitorie si pre acele corpuri ceresci ca si pre pamentu?

Intrebarea acést'a cutezata dar forte naturala si-a pusu-o mai antáiu in forma deschisa astronomulu francesu Emilu Flammarion si a publicatu-o la anulu 1862 intru-o brosiura interessanta „la pluralité des mondes habités,“ care prela 1874 ajunse deja la editiunea a 21-a.

Crediendu, cà facemu on. nostri lectori o placere, ni permitemu a lasá se urmeze aici unu estrasu din acelu opu epochalu.

Flammarion si-impartiesce studiulu in trei pàrti, adeca: partea istorica, astronomica si fiziologica.

In partea istorica citéza una multime de scrietori vechi si noi, cari au afirmatu intrebarea ce si-o puse densulu unii cu scienti'a, ér altii cu nescienti'a. Poetulu Lucretiu disese cu 2000 de ani mai inainte cà nu esista numai universulu acést'a, ce-lu vedemu, ci afora de densulu prin altele regiuni ale spatiului trebuie se mai fie alte lumi, alte fientie si alti omeni.

Incependu Flammarion cu celu mai vechiu professorsoriu alu doctrinei sale, ajunge la filosofii grecesci Phythagoras, Thales, Anaximander si Anaximenes, Aristarch, Leukipp, Anaxagoras cari toti sustienura cà mai esista lumi locuite afora de pamentu.

Pre timpulu lui Xerxes se fia traitu unu poetu si istoriografu cu numele Hipponax, carele intrunu opu alu seu vorbesce despre 183 de lumi locuite.

Plutarchu ni spune, cà parerea acést'a datá de seculi si cà erá latita pana pe la màrile Indiei, unde o professá unu omu admirabilu, carele dicea cà tota lumea e unu treianghiu si cà pre fia care lature se afla câte 60 de lumi, ér in fia care anghiu inca câte un'a; suprafaci'a treianghiulu acelu'a erá centrulu comunu alu tuturoru lucruriloru si resiedinti'a adevéruului.

Aderintii lui Epicur crediura cu totii in multimea lumiloru locuite. Anaxarch disese catra Alesandru celu mare, cà densulu se mira cumu de si-a estinsu glori'a numai pre una lume, dupa ce esista atáte; ma! Lucretiu, Archelau, Diogene Apollonianulu si altii se dusera si mai departe si sustienura cà esista infinitu de multe lumi locuite. ²⁾ Unu cardi-

²⁾ Vedi Lucrez „de natura rerum lib. II, v. 1054—1075.“

nalu cu numele Polignac se apucà se reflecteze pre Lucretiu in opulu seu „Anti-Lucrez, lib, VIII.“ dar fora voi'a sa ajunge totu la acela resultatu ca insusi Lucretiu.

Lactantius, comentatorulu lui Xenophon, dice cã pe luna inca suntu omeni si locuescu prin vãi mari si afunde.

Abstragundu inse dela anticitate, despre care nu mai esista nici una biblioteca, si întornandune la timpurile mai noua despre pluralitatea lumilor locuite, aflãmu una pleiada frumõsa de spirite mari, care tôte suntu dovedi neresturnavere despre probabilitate alumilor locuite. Astu-feliu fusera: cardinalulu Nicola Cusa, nefericitulu Giordano Bruno ³⁾ Ticho Brache, Thoma Campanella, Wilhelm Gilbert, Descartes, Galilãi, Kepler etc.

In veaculu alu 17-le si alu 18-le aflãmu apoi unu numeru si mai considerabilu de barbati eminenti, totu atãtia professori ai ideei din cestiuone. In veaculu alu 17-le mãi insemnati suntu Fabricius, carele dice cã a vediutu cu ochii sei locuitori in luna, apoi astronomulu Hevelius din Danzig, Otto Guericke, Gassendi, Astronomulu Huygens, episcopulu Wilkens, iesuitulu Derham, carele a scrisu „Astro-Theologia“ etc. In veaculu alu 18-le mãi insemnati suntu Isaac Newton, Burmet, Whiston, Bayle, Locke, Fontenelle, Cant, Cheyne in opulu seu „principiele despre filosofia naturei,“ Voltaire in romanulu seu „micromégas“, Buffon in „epocele naturei“ si mai multi poeti englesi, cari cantara cu multa insufletire marimea universului si decorea lumilor locuite.

Basatu pre unu siru atãtu de lungu de barbati renumiti in istoria scientieloru si a filosofiei, cuteza Flammarion se se apuce de resolvirea problemei amintite. Autoritatea acelor barbati i-insufla curagiu si-lu asecurãza de resultatulu doritu.

Citandu acum mai multe passage forte din Montaigne, Cant, Despréaux si J. Herschel, inchiaia partea istorica a studioloru sale cu urmatoriulu citatu alu lui La Place: ⁴⁾ „Actiunea cea binefecatoria a sòrelui face se se nasca animalele si plantele de pe pamentu; prin analogia credemu, cã sorele lucrãza totu astu-feliu si asupra celoru alalti planeti, de óra-ce e nenaturalu a cugetã, cã materi'a atãtu de varia in productivitate se fia neproductifera pre unu planetu mare dupa cumu e Iupiter, carele inca are dile, nopti si ani ca si pamentulu nostru si pe carele se observãza schimbãri, care presupunu nisce poteri fórte active. Omulu, care e facutu pentru temperatur'a de pre pamentu, nu ar' potea trãi pre alti planeti. Dar óre nu potu esistã organisatiuni infinitu de multe, care suntu acomodate deosebiteloru temperaturi ale corpuriloru ceresci si ale lumilor? Daca numai deosebirea elementeloru si a climei produce atãta variatiune in productele de pre pamentu, cãtu trebuie se fia acest'a de mare pre planeti si pre trabanti!“

Dupa ce finesce Flammarion partea istorica a studioloru sale, trece la acea legatura misteriosa, care lãga totu sistemulu solaru, adeca la partea astronomica.

Cercetãrile astronomice, se precepe de sine, le incepe cu centrulu sistemului solaru, cu acea stea luminatoria, din care isvoresce neincetatu lumina si caldura. Sòrele conduce lumile sale pre ceriu si e pre de 720 de ori mai mare de cãtu tote corpurile cele alalte din sistem'a solara; ér de cãtu pamentulu de 1,400,000 de ori. In giurulu ossiei sale se inverte odata in timpu de 25 dile de ale nòstre. In atmosfer'a sòrelui se observa adeseori nisce negure nestrevedietiose, de una estendiune mai mare si de cãtu a pamentului. Departarea lui dela pamentu e atãtu de mare, in cãtu abiã in 10,000 de ani amu potea observã ceva scadere in volumulu seu, daca diametrulu i-ar scadea pre fia care di cu cãte unu metru. Si pe langa tota departarea aceea enorma, pamentulu totu capeta atãta caldura, in cãtu daca amu estinde caldur'a, ce vine intrunu anu dela sore, preste intreaga suprafaci'a pamentului intro forma, atunci amu potea topi una massa de ghiacia, care ar acoperi pamentulu giuru impregiuru in grossime de 30·89 metri, dupa cumu dice fisiculu Pouillet.

In giurulu acestui focalariu comunu gravitatiunea universalã porta intregu sistemulu planetariu si fia care membru aterna dela lumin'a lui. Gravitatiunea acest'a e caus'a, care asecurãza cuiburile passeriloru prin tufisii si care apoi conduce si sistemele stéleloru prin spatiulu celu nemesuraveru. Astufeliu se intempla, cã in natura tôte fenomenele se impreuna sub forti'a legiloru universale; cã acea potere produce orcane si tempeste, opreste valurile cele spumegatorie, care brasdãza si campiele aetherice cu cometi ce inflacarati si cã productivitatea, care impuleza unu picuru de apa cu mii de infusorie, trebuie se produca si in infinitulu ceriului mii de natiuni si creatiuni.

In giurulu sorelui probabilu cã se afla unu anelu de planeti mici care suntu oresi cumu una suita de trabanti menita se vighieze sorele. Apoi peste regiunea acest'a centralã se misica planetii in cãi concentrice si forte simile cu cerculu.

Lnmea cea de antaiu, care se bucura de binefacerile sòrelui, e Mercuru; acest'a e departatu de sore aproape 8 milioane de miluri germane. Anulu seu consta din 88 dile de ale nostre, ér dilele sale contienu 24 ore si 5 minute de ale nostre. Punendu volumulu pamentului = 1, alu lui Mercuru e 0·06, dar e de trei ori mai desu de cãtu pamentulu. Pre densulu se afla catene de munti multu mai nalti de cãtu cumu suntu ai nostri. Mercuru primesce dela sore lumina si caldura de 7 ori mai intensiva de cãtu pamentulu.

A dou'a lume favorita in sistem'a solara e Venerea, lucéferulu acel'a care acumu lu-vedemu la apusu pana tardiu catra 10—11 ore ser'a, ér mai tardiu prin october lu-vomu vedé de catra dina. Planetulu acest'a inchide calea lui Mercur intrunu cercu, pre

³⁾ Adoratoriulu alu panteismului; fũ prinsu de incusitiunea din Padua si la 1600. in 17 Fauru fũ arsu de viu in Rom'a.

⁴⁾ Exposition du systéme du monde, chap. VI.

care lu-percure in 224 zile si 16 ore de ale noastre. Departarea dela sóre i-face mai 15 milioane de miluri germane; lumin'a si caldur'a sunt pre de doue ori mai intensive de câtu pre pamentu. Rotatiunea in giurulu ossiei contine 23 ore si 21 minute. Volumulu, mass'a, desimea si greutatea corpuriloru de pre suprafacia sunt mai intro forma cu cele dela pamentu. Pre suprafaci'a Venerei se afla munti forte nalti, unii pana la 40 mii de metri si sunt in cinsi de atmosfera.

In departare de 20,000,000 miluri germane dela sore se afla pamentulu, carele e forte analogu cu Venerea, pentru-câ si densulu e incinsu de una atmosfera, rotatiunea sa face 23 de ore si 56 minute, ér revolutiunea 365 zile si mai 6 ore. La pamentu aflâmu inse unu trabantu, carele in 27 zile si 7 ore si-percure calea cea dupla adeca rotatiunea si revolutiunea. Departarea lunei dela pamentu contine la 51 mii de miluri, ér suprafaci'a cea sfasiata de esundâri cumplite e acoperita de vulcani si stanci fioróse care nu sunt alta de câtu urme de ale catastrofei ultime a lunei.

In departare cam de 32 milioane de miluri dela sore se misica altu planetu éراسi forte asemenea cu cestu de mai inainte. Anulu lui Marte e de 687 zile de ale nóstre, ér zilele sale sunt de 24 ore si 39 minute de ale noastre. Si Marte are atmosfera ca si pamentulu, apoi la polii sei se areta periodice campuri de neua, pre suprafacia se ivescu din candu in candu negure, pusetiunea geografica e ca si la pamentu, apoi anutempurile inca se schimba ca si la noi; insusirile aceste comune cu pamentulu ne indreptatiescu se presupunemu, câ si pre Marte se afla fientie si inca forte simile cu ceste de pre pamentu; séu apoi intorsu, daca pre Marte nu e vietuitoria atunci nici pre pamentu nu pote se fia, de ora-ce pamentulu e forte simulu cu Marte.

Departandune inse pana la 52 de milioane de miluri, dâmu de unu spatiu cam de 10 milioane de miluri, carele se fia fostu candu-va teatrulu unei catastrofe cumplite. Astronomii cautara in spatiulu acest'a unu planetu mare, dar in noptea cea de antâiu alu veacului nostru aflara unu planetu micu, pre care l'au botezatu Ceres; planeti de acesti'a mici s'au descoperitu pana astâdi mai multi de câtu 160 si toti se invertu in giurulu ossieloru loru si apoi si in giurulu sorelui, fora ca se se conturbe unulu pre altulu. Despre planetii acesti'a mici, care se dicu si asteroidi, cosmogoni'a dice câ s'au nascutu in timpurile primitive prin imbucatatirea unui anelu cosmicu, din care erá se se formeze unu planetu mai mare. Altii inse sustienu câ asteroidii aru fi ruinele unei lumi, care a esistatu candu-va in sistem'a solara, si care s'a ruinat prin revolutiuni interne geologice.

Mai 107.5 milioane de miluri germane dela sore aflâmu globulu celu colosalu, pre planetulu Jupiter. Zilele sale sunt numai de 10 ore, dar anulu e pre

de 12 ori mai lungu de câtu alu nostru. Lumea acest'a e de 1414 ori mai mare de câtu pamentulu nostru si e invaluita intr'o haina gazosa, in carea innota poruria negure cumplite, care nu ni-permitu se-i observâmu form'a geografica a suprafaciei. Jupiter primesce de 27 ori mai pucina lumina si caldura de câtu pamentulu; desimea i-e ceva mai mare de câtu a stejariului, si daca ar avea volumu egal cu pamentulu, atunci ar' cumpani de patru ori mai pucinu. In giurulu seu se afla 4 trabanti, cari facu pre Jupiter nopti forte scurte si luminoase, daca mai computâmu aici si fractiunea cea mare a radiloru in atmosfera sa.

In departare mai mare ca 197 milioane de miluri dela sore aflâmu pre maestosulu Saturnu, carele in 30 de ani de ai nostri ambla odata in giurulu sorelui. Volumulu seu intrece pre alu pamentului de 734 de ori. Considerandu anelele cele grose de 71000 miluri si 61000 miluri, apoi pre cei optu trabanti, suprafaci'a lui Saturn cuprinde preste totu 2600 miliarde de miluri patrâte. Cu tote aceste zilele sale abia facu 10 ore si 18 minute; celeritatea acest'a enorma a turtitu fórte tare pe Saturnu la poli. Schimbâriile in atmosfer'a lui Jupiter si Saturn, admirabil'a sceneria a creatiunei la Saturnu cu anelele acele, si la Jupiter cu conditiunile cele favoritorie pentru esistentia ni-areta, câ viati'a nu póte fi restrinsa numai pre o lume mica.

Planetulu Uran e departatu dela sore 396.5 milioane de miluri germane si-si percure calea in giurulu sorelui in timpu de 84 ani si 3 luni de ale noastre. Diametrulu seu e de 7466 miluri germane; dessimea de 0.175; lumin'a si caldur'a dela sore e de 360 de ori mai mica de câtu a pamentului. In giurulu lui inca se afla optu trabanti, ca si la Saturn.

In departare de 614 milioane de miluri germane a aflatu Le Verier cu matematic'a pre celu din urma planetu din sistem'a nostra solara la anulu 1846. in 23 Septembrie. Anulu planetului Neptun e de 164 ani de ai nostri; dessimea sa e de una forma cu a fagului; volumulu intrece pe alu pamentului pre de 100 de ori. In departare de 100,000 de miluri se afla apoi trabantulu seu, carele si-face rotatiunea si revolutiunea in 5 zile si 21 de ore de ale noastre.

Din tote aceste urmeza, câ sistemulu planetariu e impartitu prin asteroidi in doue grupe: Mercuru-Venerea-Pamentulu-Marte si Jupiter-Saturn-Uran-Neptun. Amendoue grupele au forte multe insusiri comune, dupa cumu amu vediutu. Grup'a antâiu consta din planeti mai mici si mai apropiati de sóre, a dou'a inse din planeti mai mari si mai departati; cei'a rotescu in giurulu ossiei mai incetu, ér cesti'a mai iute. Deci acumu trebuie se esaminâmu si se esplicâmu cauzele astronomice, intru câtu cutare planetu e capabilu de viatia séu nu.

(Va urmá.)

Despre prevedinti'a divină.

(Pentru ce cei buni sunt espusi la nenorociri dacă există prevedinti'a?)

În conștiința religioasă se cuprinde și convingerea despre îngrijirea lui Dumnezeu de lume, adică despre prevedinti'a, carea se arată prin susținerea, cooperarea și conducerea, sau guvernarea lumii. Existența unei prevedinti' divine n'a fost nici odată trasa la îndoială, și nici că poate fi; căci cum s'ar putea eugetă, ca un lucru, atât de imensu, ca lumea, să poată există fără a avea un supraveghiatoriu?

Cursul celui atât de regulat al stelelor nu este pus în mișcare din intemplantare; căci aceea ce se pune în mișcare numai din intemplantare, se mișcă până la un punct de ore care, apoi cade. Apoi vedem, că în mare se varsă nenumerate riuri, fără ca ea să se umple vreodată; în scurtu, ori ce observăm, ne dă dovada clară despre existența unei puteri conducătoare, care se numește prevedinti'a (providere = a se preingrijii). Chiar și aceea, ce se pare a fi neregulată, cum: plói'a, tempestatea, cutremurulu, furtun'a, toate și-au cauzele lor, și nimicu nu se intemplantă fără voi'a lui Dumnezeu.

Accea, ce a datu înse, materia de controversă filosofilor și teologilor, în privința acest'a, a fost întrebarea: că cum se manifesta prevedinti'a în lume? Se manifesta ea de o potrivă față de toate vietatile, sau nu? Se ingrijesc Dumnezeu de celelalte vietati mai mici, totu așa ca și de omu? Mai de parte, între oameni încă este deosebire, sunt adică oameni buni și rei; se naște deci ponderos'a întrebare, că ore face Dumnezeu diferența între ei?

S. Scriptura ne spune la Mateiu c. 6 v. 26 „Căutați la paserile cerului, cum Tatalu vostru celu cerescu le chărnesc pe ele, au nu sunteți voi cu multu mai buni decât acelea?” și la c. 10 v. 31 se dice: „Dreptu aceea, nu ve temeți, că voi sunteți cu multu mai buni decât paserile.” De aci se vede, că fatia de omu, ca cea mai perfectă ființă, zidită după chipulu și asemenarea lui Dumnezeu, prevedinti'a divină, se arată în unu grad mai mare, ca fatia de altele; și prin umare și între oameni trebuie să se facă ore care deosebire. Pentru ce dara, dacă Dumnezeu este absolutu dreptu (despre cea ce nu e îndoială) chiar peste cei buni vinu mai multe calamități? Dumnezeu, celu bunu, se ingrijesc de totu „Elu nu voiesce mórtea pacatosulu, ci ca să se îndrepte și să se fie viu” dice s. scriptura. — Dumnezeu ca unu tata alu tuturor se ingrijesc de totu fii lui, și iubesc mai multu pe aceia, cari lu-iubesc mai multu, adică pe cei buni. Între Dumnezeu și între cei buni este o strânsă referință, care este basată pe virtute, și dacă totuși și peste acestia vinu calamități, Dumnezeu nu îi pedepsește, ci îi cercă, îi întărește; îi pregătesc ca să poată folosi loru însile. Celu bunu nu-i obvine nici odată nimicu reu. Bunu și reu sunt două extreme, cari nu se potu împreună. Tocmai precumu riuurile furibunde nu conturba liniscea mării, tocmai așa pre unu barbatu tare în credință, nu-lu nelinicesc nici unu pericolu; vina ori ce sorte asupra lui, elu sta gata a se luptă, și ori ce intemplantare elu știe a o întorče spre folosulu seu, pentru că credința lu-face mai puternicu ca totu ce vine din afara; nu dicu, că elu nu simte loviri sortiei, ci că elu le învinge. Toate pericolule le privește numai ca cercari.

Unu omu, aiba elu numai puțin simțiu despre ce e nobilu, nu s'ar nisui elu după virtuti, n'ar fi gata spre sacrificie, fie ele împreunate cu pericole chiar, numai să poată ajunge la virtute? Nu este netrebnicia, pentru celu activu o pedepși? Istori'a ne pune înainte multimea martiriloru, acelor oameni santi, cari se luptau totdeauna cu cei mai tari decât ei, și provocau pe contrari, ca să și pună toată puterea contra lor; suferu cu răbdare și disprețiu chiar loviri, rane și mórte. Fără contrari virtutea slabesc. Numai în suferință se poate ști, cătu poate cineva. Astfelu

și cei buni se nu se înspăimante, nici se se plângă contra sortiei, ci ori ce li s'ar intemplantă, se ié în nume de bine, se caute a trage folos proprie, și se nu cartescă contra lui Dumnezeu tatalu nostru celu pre bunu.

Parintele celu bunu, pune pe prunculu seu iubitu la lucru înca din fragedele teneretie, ba nici în di de serbatore nu lu-lasă neocupatu, pentru ca din sudorile ba câte odată din lacrimile ce le vârsa, să poată trage, mai curendu sau mai tardiu folos. Dumnezeu se pórta față de cei buni ca unu astfelu de tata, și-iubesc pe fiii sei, și prin lucru, prin dureri, prin adversitati, voiesc a-i țiené în țara lor, ca astfelu să și poată castigă adevérat'a putere. Noroculu neatacatu nu poate suferi nici o lovitură, în o luptă continuă cu adversitati puterile individulu se întăresc și nu cedează nici unu pericolu; și chiar trantitu la pământu elu totuși se luptă pe genunchi.

Multu se mira, că Dumnezeu în iubirea sa către cei buni le trimite lor o sorte grea, exercitându-i astfelu prin unu ce contrariu naturii și purtării lor. Accea ce se crede a fi de multe ori pentru unii reu nu e nici decum nedreptu pentru ei, căci sau că ei a meritatu acest'a, sau că din un reu poate să urmeze unu bine mare pentru ei; cu alte cuvinte celu bunu nici odată nu este de compatimitu, elu numai se pare a fi de compatimitu, în adevér înse nu este. Mi va reflectă însa cineva: Cum se poate ca unu reu să facă cuiva bine? Este bine dora a trăi în saracia, a-ți pierde socii'a, copii etc., a suferi ocara, daune, etc? Unuia ca acestuia câteva exemple i-va lamuri lucrulu,

Fost'au și sunt nefericiti miile de martiri creștini, cari au despretuitu famili'a, averea și viața pentru principiu, și pe cari biseric'a noastră îi-amintesc cu lauda în rugățiunile sale? Ore nu abnegatiunea acestor martiri a grabitu triumfulu religiunii creștine?

Medicamente rele adesea facu pe omu sanatosu. Demetriu, unu filosofu Cynicu dice: „Nimicu nu mi se pare mai nefericitu de cătu unu omu, carele nici odată nu a întimpinatu adversitati;” pentru că lui nu i s'a datu ocaziune ca să cunoască ce poate. Cu cătu suferă cineva mai multu pentru a ajunge la virtute, cu atât este mai mare glori'a.

Noroculu orbu vine numai la oamenii mici, a învinge o sorte grea și pericole, este pastratu oameniloru celor mari. A trăi și a nu suferi, însemnă a cunoște numai o parte din viața. Tu ești unu omu mare; dar de unde știu eu acest'a, dacă n'ai avut ocaziune, ca să mi-o arăți. Astfelu se poate dice unu barbatu mare, dacă sorte nu i-a oferitu ocaziune a-și arată virtutea sa: „Te dechiaru de nefericitu, pentru-că n'ai fost nici odată nefericitu, ai traitu, fara ca să aibi vre o luptă, nimenea nu va cunoște ce ai potutu, ba nici tu însuti nu știi ce poți.

Oamenii mari se bucură cându le obvinu pericole, tocmai ca și soldatii bravi pentru luptă. Virtutea nu eugetă la suferință, ci la scopu. Toate acestea ne dovedesc, că Dumnezeu peste cei buni trimite adversitati, numai ca să le dea ocaziune a-și arată virtutea lor. Pe corabierulu bunu lu- poți cunoște, cându este furtuna, pe luptaciulu bravu în rebelu. De unde potu ști, cum suferi tu seraci'a, dacă ai fost totdeauna avut? Nu ve temeți deci cându vi se intemplantă vre-o nenorocire, căci ea este numai ocaziune de a ve arătă puterea în suferință. Sunt de compatimitu aceia, cari se deservescă traindu în continuă abundență, căci la celu mai micu casu contrariu, desperă cu totulu. Este greu a portă jugulu, cându grumadii sunt slabi; soldatulu teneru galbinesc, cându se eugetă la sânge, se încrunță înse bravulu veteranu, cându privește sângele seu, căci elu știe de câte ori după versare de sânge a invinsu. Pe aceia dara, pe cari Dumnezeu îi iubesc, îi întărește, îi cercă și îi exercită. Pentru ce tramite Dumnezeu celor buni morburu și jale? Pentru ce în rebelu eroii sunt espusi pericoleioru; pe soldatii cei mai slabi îi tramite comandantele, ca să păzescă prin prejuru, să închidă unu drumu, să alunge o satinela și

la alte lucruri usióre, si ei dicu in nepreceperea loru: „me partinesce, me iubesc comandantulu“; pe soldatii cei bravi ii tiene comandantele langa sine, in acesti'a i-este speranti'a victoriei, pe ei ii-baga in focu, pe carii iubesc mai multu?! Totu ce intempnamu este cu scirea lui Ddieu. Dar ce? daca omulu este virtuosu, trebue se-lu lovésca nenorociri, ca se se intarésca? Da! unu pomu atunci sta mai puternicu, candu cresce espusu venturiloru, cáci prin clatinarea si atacurile venturiloru, elu si implanta mai bine radacinile si devine cu tempulu asia de tare, încátu nici celu mai puternicu ventu, nu-lu póte doborí.

Se cuvine dara ca crestinulu adevveratu se aiba credintia tare si neclintita in proni'a cerésca, si nici odata nici in cele mai mari pericole se nu despreze, ci atunci tocmai se fia mai firmu in credintia, se se lupte din resputeri, si provedinti'a divina lu-va ajutá, lu-va scóte la lumina 'lu va duce la fericirea vecinica. Crestinulu bunu se aiba totdeuna naintea ochiloru suferintiele si tari'a santiloru martiriloru, carii au suferitu cele mai grozave chinuri si morte, fara de a slabí cátu de pucinu in credinti'a loru.

Voicu Hamsea,
clericu.

Diverse.

Catra onor. publicu romanu. Subscrisulu mai amu inca la dispositiune mai multe esemplarie din cele dóue scrieri publicate sub numele meu. Acele scrieri sunt:

1. „Incercari in Literatura, pretiulu 1 fi.
2. „Asupra Situatiunei“ pretiulu 60 cr.

Mi-iau voia a duce a la cunoscenti'a on. publicu romanu, cá din vendiarea esemplarielor restante jumetate venitulu 'lu destinezu in favórea soldatiloru romanirani.

Comandele si banii se voru adresá domnului Diamandi Manole, comerciantu in Brasiovu.

I. Al. Lapedatu.

× **Teoctistu Blajeviciu,** noulu metropolitu alu Bucovinei si Dalmatiei, la 26 Maiu a. c. a facutu juramentulu de fidelitate la Viena, unde totu in aceasi di avú locu si consacarea chirotoni'a sa prin episcopii din Zara si Ragusa, in biserica cu haramulu s. Treime din Viena.

+ **Miscamentulu catoliciloru vechi.** La 23 Maiu s'a deschisu siedintiele Sinodului IV anualu alu Catholiciloru vechi de eppulu loru Reinkens. De facia au fostu deputati 27 din cleru si 70 mireni. Vicariulu generale Reusch, a asternutu la insarcinarea reprezentantiei sinodale, raportulu despre starea actuale si miscamentulu loru. Dupa acelu raportu se constata cá in Prusi'a suntu 35 comune cu 6510 familii, Baden suntu 44 comune cu 5760 familii, Hessen suntu 5 comune cu 373 familii, Bavaria suntu 34 comune cu 3716 familii, Oldenburg suntu 2 comune cu 104 familii, Wuirtemberg suntu 1 comuna cu 94 familii. In totalu 121 comune, 16557 familii, la cari servescu ca activi 56 preoti.

= **(Planta interesanta).** Diariulu „New-York Herald“ scrie, cá in Nicaragua s'a aflatu mai decurenda una planta electromagnetica cu numele „Phytologica electrica.“ Man'a amurtiesce, daca atingi de planta. Poterea magnetica lucréza pana in departare de optu urme. Apropiandu de densa aculu magneticu, acest'a suferé abatere cu atátu mai mare, cu cátu e mai aproape si in fine apoi devine in rotatiune. Intensitatea actiunei se schimba in decursulu dilei; pre la doue óre dupa amiadi si-ajunge massimulu, ér noptea abia se pote observá. De plant'a acést'a nu se apropia nici insecte, nice paseri.

⊠ **Furtuna teribila.** Curierulu de Iassi, comunica urmatorele: Vineri in 20 Maiu am avutu in orasiulu Iassi o furtuna cumplita, care din fericire n'a duratu multu. Grindin'a cadea désa si in marimea nucelor, spargandu gia-

murile; ventulu a ruptu fânare de pe drumuri, tablele de pe acoperemente, ér la siesu erá atátu de mare, in cátu pusesse in miscare unu siru intregu de vagóne góle, care se miscau pe sine, si au trebuitu oprite in locu de soldatii rusi, ce erau la gara. In vremea acést'a tenerulu M. Duce Vladimiru, care sosise de o ora in Iassi, visitase mai multe stabilimente si se intorsese la gara spre a plecá mai departe, stetea pe peronu cu suit'a sa. O piatra de marimea unui metru patratu, se desprinsé din brâulu cladirei si cadid dreptu in midiloculu suitei Inaltimei Sale. Din fericire piétr'a n'a atinsu pe nimenea. Stricatiunile cauzate garei de furtunulu din 20 Maiu, se suie la 15,000 franci, cele aduse spitalului S. Spiridonu la 3000 franci.

* * **In Portugali'a,** s'a statoritu o legó, dupre care totu episcopulu din Portugali'a, voindu a calatori la Roma, este obligatu a cere antaiu concediu dela regele. Astfelu si arhiepiscopulu din Lisabonu numai in urm'a concediului dobanditu in audientia particulara dela regele, a potutu intreprinde peregrinagiulu cu credintiosii sei la Roma, pentru serbatoarea jubilara a Papei.

□ **Imperatulu Alesandru II.** la Bucuresci. In diu'a de 24 Maiu a. c. Maiestatea Sa Imperatulu Russiei Alesandru alu II-le a trecut pe la Ungheni spre Ploiesci, la cartirulu generalu alu armatei sale. Primirea, ce a facutu Romani'a marelui ospe a fostu cea mai splendida, de care tóta press'a nu póte se vorbésca decátu cu laude. Tote garele pe unde a trecut Imperatulu, erau impodobite cu flori si iluminate, ér pe peróne stá indesata multimea venita spre a salutá cu urari entusiaste pe Imperatulu. In 27 Maiu, Maiestatea Sa Imperatulu, din Ploiesci a venitu cu trenu espresu la Bucuresci, pentru a face visit'a Domnitoriului Romaniei. MM. LL. Domnitoriulu si Domn'a, insociti de cas'a civila si militara, au intimpinatu pe Augustulu Monarchu la gara, unde se aflá facia inaltulu cleru in haine sacerdotale, dd. ministrii etc. O garda, compusa dintr'unu escadronu de rosiori cu stindardu si musica, erá asediata pe peronulu garei spre a dá onorurile militare. Maiestatea Sa s'a pogoritu din trenu si a salutatu pe MM. LL. Domnitoriulu si Domna; apoi insocitu de M. S. Domnitoriulu, a trecut pe dinaintea frontului gardei de onóre, music'a intonandu imnulu nationalu rusu. — Dupa acestea, s'a prezentatu inaintea Maiestatii Sale inaltulu cleru. Maiestatea Sa Imperatorele a serutatu crucea si evangeli'a; apoi Preasanti'a Sa Vicariulu Metropoliei Ungro-Vlachiei a rostitu urmatórele cuvinte: „Maiestate! In numele Inaltu Preasantitului Metropolitu Primatu, in numele Santului Sinodu alu bisericei romane, si in numele a totu clerului romanu ortodoxu, am fericirea, cu totu respectulu de a salutá pe Maiestatea Vóstra de buna venire in capital'a Romaniei. La 1828., Maiestatea Sa Imperatulu Nicolae, trecandu prin Romani'a, a gasit'o ingenuchiata si coperita de ranele barbarului iataganu turcescu; Maiestatea Sa, binecuvantata se-i fia memori'a! a turnatu balsamu vindecatoriu pe ranele Romaniei, si ea in pucini ani s'a restabilitu, in cátu astadi Maiestatea vóstra o gasiti cu totulu altfelu. Ea este acum libera si independenta si sub conducerea junelui ei Suveranu, ea este cu arm'a in mana spre a respinge paganulu dela hotare, a netezi calea valoróselor ositiri a le Maiestatii vóstre, si a-si dá sangele filorú ei pentru a-si asigurá independinti'a. Apartienea Maiestatii vóstre de a incoroná oper'a inceputa de Augustulu seu parinte; mai multu inca: totu Maiestatii Vóstre apartienea a pune capetu, odata pentru totdeuna, suferintieloru crestinatatii ortodoxe care va cantá osana in templulu Santei Sofie. Astfelu lumea pravoslavnicva pune numele Maiestatii Vóstre alátura cu acelu alu Marelui Constantinu. Se traiésca tóta famili'a imperiala! Apoi d. C. A. Rosetti a prezentatu Maiestatii Sale, pe o tava de argintu, pana si sarea traditionala, si in numele consiliului comunalu, a adresatu imperatorelui cuvintele de bineventare. — Dupa acestea, Imperatorele multumindu prin câteva cuvinte gratióse, pentru urarile de bunaveneire,

ce i se adresăza, si dandu bratiulu M. S. Domnei, a trecut în salonulu de receptiune alu garei, unde M. S. Domnitoriulu i-a prezentatu în rondu pe tôte autoritatile. Apoi imperatorele a esitu din gara, dandu bratiulu M. S. Domnei, si s'a urcatu impreuna cu Maria Sa, cu A. A. L. L. Marii Duci Vladimiru si Serge in trasur'a curtii, in mare ga'a, „à la Daumont,“ precedata de doi picheri. Cas'a militara domnesca si oficiarii superiori din garnisona faceau escort'a impregiurulu trasurei Maiestatii Sale. In a doua trasura de gala, a luat locu Marele duce mostenitoriu si Marele duce Nicolae impreuna cu Maria Sa Domnitoriulu. In a treia trasura de gala a curtii s'au asediatu A. S. Imperiala marele duce Nicolae fiulu etc. Apoi urmau in trasuri ale curtii tôte celelalte persone notabile, care compuneau suit'a imperiala. Arcuri de triumfu se asediasera din distantia in distantia pe parcusulu Maiestatii sale; stradele erau decorate cu drapele cu colorile ruse si romane; edificiele publice erau ornate cu trofee si corone; la tôte ferestile caseloru atârnavu sialuri, corone si girlande de verdetia cu initialele Imperatorului, Domnitoriului si Domnei. O imensa multime de lume, acoperia trotoarele. Cununi si buchete se aruncau de la tôte ferestrele, dela tôte balconele si cadeau ca o adeverata ploae de flori in trasur'a imperatésca. Ajungandu la palatu, Maiestatea Sa a trecut inaintea frontului gardei de onóre compusa dintr'o compania de venatori cu stégu si musica, si apoi aiseidiandu-se pe peronu langa M. Sa Domna, a primitu defilarea gardei. Imperatorele s'a urcatu dupa acést'a in palatu, unde a urmatu unu dejunu de familie. M. S. Imperatulu cu August'a Sa familie au statu impreuna cu Mariele Loru pana la orele 1³/₄, candu apoi a pornitu spre gar'a Tergovistei luandu-si calea spre Ploiesci. Cortegiulu a urmatu in aceeasi cale si ordine ca la sosire; si de astadata ca la venire unu numerosu publicu aclamá trecerea Maiestatii Sale.

+ **Domnitoriulu si Domn'a Romaniei la Ploiesci.** Cetimu in „Timpulu urmatorele: MM. LL. Domnitoriulu si Domn'a, in urm'a unei invitatiuni din partea Maiestatii Sale Imperatului Rusiei, au mersu, inotiti de maresialulu Curtei, de D. A. Mavrocordatu, siambelanu alu M. S. Domnei, si de doi dni ajutanti domnesci, Dumineca, 29 ale curentei, cu unu trenu espresu, la orele 4 si jum. la Ploiesci, spre a pranzi la Maiestatea Sa. Mariile Loru au sositu la Ploiesci la orele 5 si 3 sferturi. Maiestatea Sa Imperiala, impreuna cu AA. LL. II. Marii Duci Czarevici, Nicolae Nicolaevici si cei-lalti membri ai familiei imperiale, a primitu la gara pe Mariile Loru. Imperatorulu dandu bratiulu M. S. Domnei, s'au urcatu in trasura; M. S. Domnitorulu s'a suitu intr'alta trasura cu Marele Duce Mostenitoriu, si, urmati de cei-lalti membri ai Augustei familii Imperiale, au mersu la cuartierulu Maiestatii Sale. La locuinta Imperatului se aflá insiruita escort'a imperiala, compusa de deputatiuni din tôte regimentele gardei. Dupa defilarea escortei a urmatu prânzulu de familie la Maiestatea Sa. La orele 7 si jum. Imperatulu impreuna cu Domna si Domnitoriulu, cu Marele Duce Mostenitoriu si cei-lalti Mari Duci au mersu de au visitatu tabera cazaciloru din garda. Maiestatea Sa Imperatorulu a ordonat se se dee semnalulu de alarma; regimintulu a fost indata gata, a incalictu si defilat. Dupa acést'a, Maiestatea Sa Imperiala a insocitu pe inaltimile Loru la gara impreuna cu AA. LL. II. Marii Duci, unde au statu pana la orele 8 si 20 minute, candu, luandu-si diua buna de la Mariile Loru, trenulu Princiariu a plecatu. II. LL. Domnitoriulu si Domna s'au reintorsu in capitala la ore 10 sér'a.

„**Generositatea femeiesca.** Nu este nici o luna, de candu unu numeru de dame din societatea din Iassi, s'au constituitu in comitetu spre a veni in ajutoriulu ostasilorulu romani, si deja fructele culese au trecut peste tóta astep-tarea. Dupa cum relatéza diuariulu „Curierulu“ salónele dlui Aslan sunt puse la dispusetiunea comitetului, unde se luacéza cu o rara activitate de demineti'a pana sér'a, unele

dame croindu bandage si celelalte trebuitóre ranitiloru, altele cosandu si altele facandu scame, si asia mai departe. „Curierulu“ dice, am vediatu dame, care póte in viéti'a loru n'au umblatu doue ore pe diosu prin caldurile caniculare, ce ne inadusie in acestu ano-timpu, si care acum per-curgu stradele de deminetia pana séra, amblandu din casa in casa si adunandu ajutoruri pentru raniti, am vediatu pe altele luandu-si sialele, cu care se impodobeau, si sacrificandu-le pe altariulu patriei.“

Adresa filantropica

catra

*Femeile romane **)

Turcii, unu nume ingrozitoriu. Ruinele ce le vedemu la totu pasulu ne revóca in memoria cruzimile ce au suferitu stramosii nostri dela acestu poporu barbaru si paganu; fara provocare la istoria, traditiile ne spunu câtu sange crestinu si deschilinitu romanescu a versatu acestu poporu fanaticu, cum a spurcatu bisericile crestine, cum a pusiatu asupra chipului lui Ddieu, cum a desonoratu femeiegle si fetiorele nóstre, asia in câtu erau siliti crestini a-si lasá tôte averile prada loru, si se fuga dinaintea loru prin päduri.

De mai multe sute de ani, ei tienu in robia popórele crestine de sub imperati'a loru, si nu dá privilegiu crestini-loru se se cultiveze insisi ci au ramas sub velulu negru alu evului mediu si espusi tiranielorulu turcesci!

Lumin'a sórelui inse a strabatutu prin velulu negru, poporele asuprite vediendu lumin'a s'au desteptatu, si voiescu a esí de sub velulu celu negru, sub care li se suge sângele si puterea vietii loru.

La acésta miscare tôte puterile crestine si civilizate au intrenvenitu, pentru de a midiloci o sórte mai buna pentru poporele de sub imperati'a turcesca, fâra versare de sange. Turcii inse nu au voitu se primésca hotaririle puteriloru ci au statu gata cu arm'a in mana pentru apararea traditiuniloru loru tiranesci si mai departe.

Imperati'a Rusiei a luat, in interesulu crestinatatii, de buna voia asuprasi sarcin'a cea mare, de a esecutá hotaririle puteriloru europene, si preste voi'a turciloru.

Cunoscandu Rusii vitegi'a Romaniloru, i-au provocatu si pre ei a luá parte impreuna cu dinsi la acésta lupta drépta, care este in interesulu libertatii omenesci in interesulu civilizatiunei si a crestinismului.

Intre acestea, turcii au inceputu a bombardá cetatile de langa Dunare a Romaniei, la ce totu romanulu cu sufletu voinicelu a pus man'a pe arma si astadi se lupta pe mórte séu vietia alaturea cu Rusii contra turciloru.

Lupt'a este pentru crestinismu, si noi suntem crestine! Lupta o tienu Romanii si noi suntemu romane!

Aceste legaturi ne ducu inimele la fratii nostri in lupt'a din colo de Carpati, si ele (inimile) ne provóca de a imbracă doliu pentru cei ce voru cadé victim'a dusmanului, si a impleti cununi de flori pentru cei ce se voru întórece cu victoria.

Aceste legaturi impun fierce carei romane adeverate a face sacrificii si oferte dupa putintia, pentru ajutorarea braviloru ostasi din Romania.

Pentru primirea ofertelor in Transilvania este constituitu unu comitetu de dame romane in Sibiiu, sub presiedinti'a Dnei Iuditha Macellariu. **)

Éra pentru primirea ofertelor din partile ungurene, si de chilinu din partile nóstre din Lunca, pana ce dóra

*) Sunt rogata si celelalte foi romane a reproduce acésta adresa.

**) Guvernulu ungurescu a desfiintiatu comitetulu din Sibiiu si nu permite nici unu feliu de comitetu in tíera, pentru ajutorarea ostasilorulu romani raniti, insa particulariloru nu este opritu a face colectei spre scopulu atinsu; astfelu si Domn'a Macellariu, primesce ofrandele de ori ce natura, pe care le va inaintá la destinatiunea loru. *Red.*

se va constitui si la noi unu comitetu, me recomendu eu subscris'a a stá la dispusetiunea stimatelor Domne si femeii romane, si voiu primí oferte: in bani, in scame, fasii de panza flanelu si tifon nou, cari tóte pe langa socóta si multiamita publica, in foile nóstre de din cocia, se voru trimite la locul destinat.

E de insemnatu: ca scamele se se faca numai din panza de atia curuta vechia si móle. Éra fasiile séu se se pregatésca de dupa instructiunea data de comitetulu Dame-loru din Sibiu, ce s'au publicatu in tóte foile romane, séu se se trimite numai materia (panza, tifonu, si flanelu) si le voiu pregatí eu in fasii.

Siepreusiu (Seprös) comit. Aradu la 24 Maiu 1877.

Ersilia Sturz'a.

Concursu.

1—3

Pentru statiunea invetiatorésca class'a inferioara din Micalaca comitatulu si protopresviteratulu Aradului se escrive concursu, pe langa urmatórele emoluminte: 220 fl, 8 orgii de lemne din care este a se incaldí si scola, $\frac{1}{3}$ de pamentu estravilanu, $\frac{1}{4}$ de pamentu sperativu cu ocaziunea segregarei; dela functiune la imormentarea mare 80 cr. dela prunci 40 cr.; cortelu liberu cu gradina de legume.

Doritorii de a castigá statiunea acést'a au se produca testimoniu de preparandia, de cualificatiune, atestatu de moralitate, si cá au absolvatu celu putienu 2 clase gymn. séu reale. Clerici absoluti inca potu recurge. Recursele au ale trimite la Inspectoratulu Aradului pana in $\frac{3}{15}$ Iulie a. c. alegerea se va tiené in $\frac{10}{22}$ Iulie.

Recurentii au a se presentá intro serbatóre au Dumineca in s. biserica din Micalaca, pentru a-si aratá desteritatea in cantare si tipicu.

Micalaca in $\frac{2}{14}$ Iuniu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Ioanu Ratiu** protopopulu si inspectorulu cerc. Aradu.

2—3

Pentru indeplinirea statiunei invetiatoresci la scol'a a II-a gr. or. din Borosineu inspectorulu Ienopoliei (Borosineu) se escrive concursu cu terminulu de alegere pe 29 Iuniu a. c. st. v. pe langa urmatorulu salariu anualu: Bani gata 300 fl. v. a. 10 orgii de lemne din care este de a se incaldí si scol'a — 50 cr. dela mortu mare, — 20 cr. dela mortu micu, si quartiru liberu. Dela recurenti se cere: testimoniu despre absolvirea preparandiei confesionale gr. or. — de cualificatiune, testimoniu despre absolvirea aloru 4 clase gimnasiale, séu trei reale si atestatu despre conduit'a loru de pona aci, — potu recurge si preparandi absoluti de si nu voru fi depusu esamenu de cualificatiune, inse sub conditiunea; ca respectivulu la casu de ar fi alesu — se intielege cá in lips'a celor cualificati — in restimpu de unu anu de dile dela intrarea sa in postu va depune esamenulu de cualificatiune. Se cere mai departe, ca sub durata publicarei de concursu in vre-o domineca, ori serbatóre se se presinte la san'ta Biserica, ca se-si arete desteritatea in cantarile bisericesci. Recursele provédiute cu mai sus insiratele documinte, adresendule comitetulu parochialu, respectivii recurenti le voru trimite — celu multu pona in presér'a dilei de alegere inspectorelui cercualu de scole Nicolau Beldea in Borosineu (Ienopolea) posta ultima Borosineu.

Borosineu 24 Maiu 1877.

Comitetulu parochialu gr. or.

In contielegere cu mine **Nicolau Beldea** m. p. inspectoru scolaru.

Nr. ad 451—1877.

2—3

Se scrie concursu pentru deplinirea parochiei vacante din Maderatu, cu care suntu impreunate urmatórele emoluminte: una sesiune pamentu; dela 136. case cu pamentu câte una mesura bucate parte grâu parte cucurudiu, 28 $\frac{3}{4}$ cubule; dela 91. case dieleresci câte 50 cr. una holditia si fondu intravilanu.

Recurentii au a reproduce testimoniu de 8. clase gimnasiale si absolvirea clericeii; — preutii santiti in ante de asta cu mai multi ani potu recurge si cu 4. clase daca sunt bine meritati pe terenulu bisericescu séu scolasticu avendu, preotulu fiitoriu a fi totu deodata si invetietoriu in scola a 2-a ce se va infintiá, pre langa o remuneratiune ce va aflá comuna cu cale a-i. resolví.

Recurentii vor avea a se presentá in una de Dumineca séu serbatóre la biserica de a-si aratá desteritatea sa in predica séu cantu.

Diua alegeri va fi 19. Iuniu st. v. a. c.

Recursele adresate comitetulu se se tramita protopresviterulu in Siri'a (Világos) cu 5 dile in ante de alegere.

Maderatu $\frac{14}{26}$. Maiu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Georgiu Vasileviciu** protopopu.

2—3

Se publica concursu pentru deplinirea parochiei vacante din Araneagu; cu emolumentele: una sesiune pamentu, dela 124 case cate una mesura (31. litre) bucate parte grâu parte curudiu, biru; stolele usuate; fondu intravilanu, canepisce si 500 $\square$ metri pamentu pentru via.

Recurentii potu fi toti aceia carii au absolvatu clerice'a si au testimoniu de cualificare; — preferintia vor avé preuti santiti.

Pana la alegerea ce se va intemplá la 24. Iuniu a. c. st, v. recurentii au a se presentá in una din Dumineci séu serbatori la biserica de a-si aratá desteritatea in predica séu cantu.

Recursele se se tramita parentelui protopopu in Siria (Világos).

Araneagu $\frac{3}{15}$ Maiu 1877.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Georgiu Vasileviciu** protopopu

3—3.

Pentru indeplinirea parochiei remase vacanta din Bucovetiu prin stremutarea preotulu Iosifu Redneantiu la St. Andrasiu — indiestrata cu emolumentele: 30 jugere de pamentu in celu mai bunu locu din comuna, 32 $\frac{1}{2}$ chible (meti) de grau, si stol'a indatinata dela 135 de case — prin acést'a se escrive concursu pana in 19 iunie a. c. candu va fi si alegerea. Dela recurenti se recere, ca se fi absolvatu celu pucinu IV. clase gimnasiale, inse cei cu clase mai multe se voru preferi, si daca sunt degiá preoti se documenteze prin unu atestatu dela superioritatea loru, cá sunt evlaviosi, ér daca sunt numai clerici, cá au absolvatu teologi'a cu sporiu bunu, si au depusu esamenulu de cualificatiune, si apoi se se presenteze in vre-o dumineca séu serbatóre in biserice'a din Bucovetiu spre documentarea desteritatii loru in cantare si in cele rituali. Recursele adresande catra comitetulu parochialu se se substérna pana atunci protopresbiterulu tractualu Meletiu Dreghiciu,

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine **Meletiu Dreghiciu** prot. Timis.

Redactoriu respundietoriu: **Vincentiu Mangra**